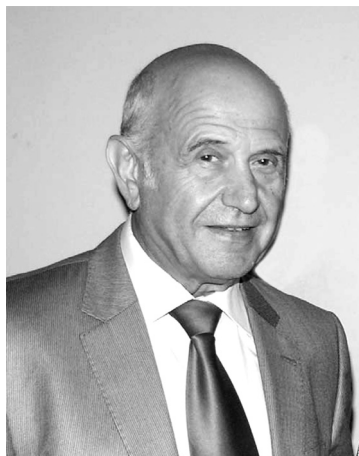

ЛЕОНІД МОЙСЕЙОВИЧ ШАФРАН ДО 80-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ

18 лютого 2016 року виповнюється 80 років видатному вченому в галузі гігієни, токсикології, фізіології праці, заступнику директора Українського науково-дослідного інституту медицини транспорту, доктору медичних наук, професору Леоніду Мойсейовичу Шафрану.

Леонід Мойсейович пройшов славний трудовий та життєвий шлях від курсанта Військово-морського медичного училища в м. Одесі, офіцера військово-морського флоту, студента Одеського медичного інституту імені М. І. Пирогова (закінчив з відзнакою в 1966 р.) та Одеського державного університету імені І. І. Мечникова за спеціальністю біологія і хімія (закінчив у 1964 р.) до завідувача лабораторією, відділом, заступника директора Українського НДІ медицини транспорту.

На посаді завідуючого Басейною токсикологічною лабораторією Л. М. Шафран згуртував навколо себе молодих здібних лікарів та спеціалістів санепідслужби транспорту, перетворивши лабораторію в осередок науково-практичної роботи, з якого вийшла низка актуальних у науково-теоретичному та прикладному плані публікацій, а також підготовлено декілька кандидатських дисертацій. Очолювана ним з 1965 року токсикологічна лабораторія проводила широкий комплекс робіт з проблем гігієнічного регламентування перевезення небезпечних вантажів, застосування полімерних і лакофарбових матеріалів у суднобудівництві, об'єктах оборонно-космічної галузі, адаптації моряків за різних умов плавання по Світовому океану, які мали

важливе науково-теоретичне та народногосподарське значення.

З моменту організації в Одесі в 1978 році філіалу Науково-дослідного інституту гігієни водного транспорту (з 1988 р. — Всесоюзний НДІ гігієни водного транспорту, а з 1991 р. — Український НДІ медицини транспорту) і дотепер наукова діяльність Л. М. Шафрана пов'язана з цим закладом, де він працює на посадах завідувача відділу гігієни і токсикології та заступника директора інституту. У 1982 році він захистив докторську дисертацію, а в 1985 році — одержав звання професора.

Наукові інтереси Л. М. Шафрана — гігієна транспорту, біохімічна, профілактична і теоретична токсикологія, авіаційна, космічна і морська медицина, адаптація людини в екстремальних умовах виробничого та зовнішнього середовища, екологія людини.

Л. М. Шафран зробив неocenимий внесок у становлення і розвиток вітчизняної наукової школи токсикологів і гігієністів на транспорті. Під його керівництвом та консультаціями захищено 5 докторських і 17 кандидатських дисертацій.

Л. М. Шафрана вважають одним з фундаторів, визнаним спеціалістом і міжнародним експертом з гігієни і токсикології транспорту та небезпечних за хімічним фактором надзвичайних ситуацій. Він є автором принципово нової концепції токсикології горіння полімерних матеріалів і створення системи сертифікації будівельних матеріалів за показниками токсичності продуктів горіння.

Питання медицини праці також завжди були в центрі уваги професора Л. М. Шафрана. Наукові дослідження, спрямовані на вивчення механізмів адаптації людини в екстремальних умовах життєдіяльності, механізмів розвитку різних видів гіпоксії, ролі оксидативного стресу, транспортних і сигнальних сполук в механізмах токсичності широкого кола органічних сполук та важких металів, дали можливість отримати вагомий експериментальні та клініко-фізіологічні дані щодо розкриття закономірностей патогенезу уражень організму хімічної етіології, принципів та методів профілактики захворювань і корекції функціональних зрушень.

Наукові дослідження Л. М. Шафрана та його школи стали основою впровадження в практику

багатьох інновацій, серед яких критерії та методи гігієнічної регламентації перевезення небезпечних вантажів, застосування полімерних лакофарбових матеріалів на транспорті, розробка диференційованих за видами суден, районів плавання, раціональних режимів праці та відпочинку плавскладу морського транспортного флоту, психофізіологічного відбору й реабілітації спеціалістів різних видів транспорту та пожежних-рятувальників МНС.

Творчий потенціал, активна життєва позиція сприяли реалізації багатопланових наукових інтересів Л. М. Шафрана, встановленню творчих зв'язків з Київськими інститутами медицини праці, медичної екології та ЕКОГІНТОКСом, медичними інститутами Одеси, Києва, Львова, Івано-Франківська, Москви, Риги, Ростова на Дону, Оренбурга та ін. Це дало можливість опублікувати результати наукових досліджень та підготувати й захистити понад 20 кандидатських та 6 докторських дисертацій.

За результатами досліджень опубліковано понад 600 наукових праць, у тому числі 18 монографій, посібників та довідників, отримано більше 30 авторських свідоцтв та патентів України та Росії. Монографічні видання та їхні розділи (у співавторстві) «Адаптація человека в экстремальных условиях среды» (видавництво «Лиесма», 1980 р.), «Handbook of Nautical Medicine» (посібник з морської медицини, видавництво «Shpringer-Verlag», 1984 р.), «Гигиена обитаемости морских судов» (видавництво «Здоров'я», 1989 р.) та розділ у монографії «Общая токсикология» (видавництво «Медицина», 2002 р.), «Металлотионеины» (видавництво «Чорномор'я», 2011 р.) є фундаментальними роботами в профілактичній медицині.

За наукові досягнення та сумлінну працю Л. М. Шафрана нагороджено орденом «Знак пошани» (1985 р.), трьома медалями СРСР (1958 р., 1970 р., 1986 р.), значком «Відміннику охорони здоров'я» СРСР (1976 р.), срібною медаллю імені Бернарда Нохта (ФРН, 1988 р.) та Почесним дипломом Інституту морської та тропічної медицини (Польща, 1989 р.); 5 медалями ВДНГ СРСР (1973 р., 1976 р., 1979 р., 1981 р., 1985 р.); Почесними грамотами МОЗ України (2001 р., 2005 р.), грамотою Міністерства надзвичайних ситуацій України (2003 р.), грамотою Держнаглядохоронпраці (2003 р.).

Л. М. Шафран є головою Комісії з питань гігієни та токсикології полімерів Комітету з питань гігієнічного регламентування МОЗ України, чле-

ном двох проблемних комісій НАМН та МОЗ України, спеціалізованої вченої ради при Інституті медицини праці НАМН України, правлїнь наукових товариств гігієністів та токсикологів України та головою Одеського відділення наукового товариства токсикологів; він – науковий редактор журналу «Актуальні проблеми транспортної медицини», член редакційної ради журналів «Медицини праці», «Современные проблемы токсикологии», «Медицина транспорту України» та «Причорноморський екологічний бюлетень», періодичного наукового збірника «Гігієна населених місць». Він співпрацює у міжнародних громадських організаціях як експерт-токсиколог Міжурядової морської організації при ООН (1967–1980 рр.), член Консультативної ради ВООЗ з питань охорони здоров'я моряків (1970–1982 рр.), а з 2000 року дотепер – член наукової ради Міжнародної асоціації екотоксикологів та хіміків з безпеки довкілля (SECOTOX). Його обрано дійсним членом низки таких громадських організацій, як Міжнародна академія безпеки людини в авіації та космічних системах, Українська академія суднобудування тощо. Він голова нещодавно створеної в Україні Асоціації мікроелементологів, діяльність якої спрямована на сприяння обміну науковою інформацією, впровадженню нових методів досліджень, підвищенню професійного рівня фахівців в цій галузі.

Л. М. Шафран – невгамовна творча людина, генератор багатьох ідей, з ним легко працювати всім. Заслуженою пошаною й авторитетом користується вчений не лише серед діячів науки та практичних лікарів, але й фахівців інших галузей знань. Публічні виступи та лекції Л. М. Шафрана завжди цікаві, змістовні, захоплюючі.

Л. М. Шафран зустрічає своє 80-ліття в активній фізичній формі, сповнений наукових планів, творчих ідей і починань.

Друзі знають його як прекрасну чуйну людину, яка цінує і розуміє мистецтво, музику, поезію.

Дорогий Леонїду Мойсейовичу! Колектив редакції, колеги, друзі, наукова громадськість щиро вітають Вас зі славним ювілеєм. Бажаємо Вам міцного здоров'я, творчого натхнення, кипучої діяльності вченого-новатора, зміцнення створеної Вами наукової школи, розширення наукових досліджень, нових здобутків на благо збереження здоров'я народу України.